

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ ВИКЛАДАЧА
ВИЩОЇ ШКОЛИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТІВ НА ОСНОВІ ВИКОРИСТАННЯ
ЕЛЕКТРОННИХ ОСВІТНІХ РЕСУРСІВ**

Для забезпечення якості підготовки викладача вищої школи до організації самостійної роботи студентів, важливим є активне використання відкритих освітніх ресурсів, які, за визначенням ЮНЕСКО, є навчальними та науковими ресурсами, які існують у відкритому доступі або випущені під ліцензією, яка дозволяє їх безкоштовне використання й модифікацію третіми особами.

Характерними особливостями відкритих освітніх ресурсів є: наукова, методична, навчальна спрямованість матеріалів; підтримка різних носіїв і форматів подання матеріалів; мінімальні обмеження у роботі з цими ресурсами; забезпечення безкоштовного доступу, використання, перерозподілу й обробки матеріалів іншими користувачами [див.: 3, с. 171–173; 9, с. 77–79; 16, с. 254–256; 18, с. 125–131; 19, с. 349–352].

Відкритими освітніми ресурсами є будь-які види суспільно доступних наукових і навчальних матеріалів, які розміщуються відповідно до «відкритих ліцензій» і дозволяють вільно використовувати ці матеріали будь-яким користувачам – модифікувати, копіювати, створювати на їх основі нові ресурси [3, с. 171–173].

Викладач вищої школи має розглядати відкриті освітні ресурси не тільки як модне сьогодні явище в освіті, а як абсолютно обов'язковий напрям для професійного саморозвитку й забезпечення якості діяльності закладу освіти [1–2; 4–8; 10–15; 17; 21]. Використання викладачем відкритих освітніх ресурсів стирає межі між неформальним і формальним навчанням, пропонує радикально нові підходи до поширення знань. Проекти, подані у відкритих освітніх ресурсах, дають можливість викладачу мати абсолютно безкоштовний доступ до якісних освітніх ресурсів, застосовувати інформаційні технології навчання [9, с. 29].

Викладач вищої школи має знати, що власні відкриті освітні середовища мають усі провідні університети світу, у яких розміщують освітні ресурси, до яких є доступ. Відкриті освітні ресурси, як правило, розміщені на веб-серверах університетів, які їх розробляли. Їх аналіз говорить про активні розробку та впровадження цих ресурсів у Америці та країнах ЄС [16, с. 254–256]. У більшості англomовних проектів пропонуються не класичні, а авторські курси, які стосуються сучасних наукових досягнень і користуються попитом серед молоді з інших зарубіжних країн.

Щодо застосування авторських електронних підручників, посібників, методичних рекомендацій, в нашому експерименті підтвердилася доцільність їхнього використання для підготовки майбутніх фахівців. Електронний підручник є сучасним засобом подання навчальної інформації при вивченні фахових дисциплін. Він є електронним освітнім ресурсом із систематизованим викладом дисципліни (її модулю), у якому на основі інформаційних технологій наведено звуковий, текстовий, графічний та інший навчальний матеріал (посилання на мультимедійні додатки; динамічне моделювання; ілюстрації; запитання для самоконтролю, матеріали для перевірки правильних відповідей), що забезпечує безперервність і повноту дидактичного циклу відповідно до чинної програми та принципів навчання [3, с. 171–173; 18, с. 125–131].

Структура електронних підручників, посібників є підпорядкованою принципам модульного навчання, адже матеріал подається дозовано й за логікою гіперпосилань: 1) визначаються основний модуль і комплексна дидактична мета; 2) уточнюються

інтегральні цілі та відповідні їм міні-модулі; 3) будується структура модульної програми (логічний граф); 4) у кожній інтегральній дидактичній меті визначається структура проміжних цілей; 5) на основі структури проміжних цілей будується структура конкретного модуля (логічний граф) [19, 349–352].

Для розробки та подальшого упровадження власного електронного підручника, викладач вищої школи має уточнити мету навчального курсу, визначити споживачів цього електронного продукту, навчальні завдання, які з допомогою електронного підручника будуть розв'язуватися, хто їх розв'язуватиме. Розробка сучасного електронного підручника вимагає від викладача вищої школи додаткового аналізу змісту навчальної дисципліни, яка у ньому представлена, з позицій типу зворотного зв'язку, лінійності чи не лінійності структури, різновидів додаткового програмного забезпечення для роботи з графікою, відео-, аудіо- та іншими форматами, форми представлення модулів курсу на екрані монітора, матеріалів візуальної підтримки, анімації, відео, глосарію і тесту для самоперевірки [3, с. 171–173; 19, с. 349–352].

Отже, педагогічною метою застосування електронних освітніх ресурсів є: аудиторна лекція для самонавчання; пропедевтичне ознайомлення з лекційним матеріалом; самоконтроль тощо. Самонавчання через повторне прослуховування навчального матеріалу аудиторної лекції є найпростішим способом – лекцію викладач записує на цифрову відеокамеру без комп'ютерної обробки. Цей формат електронного навчального засобу викликає нарікання, оскільки студент як суб'єкт навчання не може ставити запитання викладачу [3, с. 171–173].

Пропедевтичне ознайомлення з лекційним матеріалом викладач може забезпечити через надання електронного комплексу у текстовому форматі, Word-копії цифрового опорного конспекту лекційного матеріалу. Студент на заняття може прийти з роздрукованим текстом та підготовленими ним запитаннями. Таким чином, для розробки та впровадження відкритих освітніх ресурсів у підготовку фахівця викладачу варто уточнити навчальні завдання, які з його допомогою будуть розв'язуватися, мету навчального курсу, споживачів електронного продукту тощо.

Список використаної літератури

1. Лебедик Л. Багаторівнева система педагогічної підготовки викладачів економіки у країнах Європи. *Тези Всеукраїнської наук.-практичної конф. «Проблеми забезпечення якості вищої освіти України в умовах інтеграції до Болонського процесу»* (16-18 грудня 2009 р.). К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2009. С. 100–104.
2. Лебедик Л.В. Використання інформаційних технологій для забезпечення якості системи підготовки викладача вищої школи в умовах магістратури. *Інформаційні технології – 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип.: М. М. Астаф'єва, Д. М. Бодненко, В. П. Вембер, О. М. Глушак, О. С. Литвин, Н. П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 132–134.
3. Лебедик Л. В. Дидактичні можливості електронних підручників. *Сучасна середня освіта: інновації, методологія, теорія, практика*. Тези доповідей на міжрегіональній науково-практичній конференції, 7 жовтня 2014 р. / За заг. ред. І. М. Бобер. Кременчук : ПП Щербатих О.В., 2014. С. 171–173.
4. Лебедик Л.В. Моніторинг якості педагогічного професіоналізму магістрів економіки. *Вища освіта України. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору»*. Додаток 2 до №3, том III (28). 2011. С. 129–135.
5. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки викладача вищої школи. *Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди»* : Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». К. : Гнозис, 2015. Додаток 1 до вип. 36, Том II (62). С. 465–473.
6. Лебедик Л.В. Моніторинг якості системи підготовки та підвищення кваліфікації викладачів вищої школи. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами*

освіти : збірник матеріалів II регіональної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 20 листопада 2018 року). / укладачі: Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. - С. 35–42.

7. Лебедик Л.В. Принципи вимірювання якості знань як результату навчання. *Abstracts second international summer school «Educational measurement : teaching, research and practice»*. 18–25 September 2010, Foros (Crimea, Ukraine). Nizhyn, 2010. С. 36.

8. Лебедик Л.В. Сучасні наукові підходи до якості підготовки викладачів вищої школи в умовах магістратури. *Якість вищої освіти : сучасні тенденції та перспективи розвитку освітньої діяльності вищого навчального закладу* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 18-19 лютого 2016 р.). Полтава : ПУЕТ, 2016. С. 200–203.

9. Стрельніков В.Ю., Бритченко І.Г. Сучасні технології навчання у вищій школі : модульний посібник для слухачів авторських курсів підвищення кваліфікації викладачів МПК ПУЕТ. Полтава : ПУЕТ, 2013. 309 с.

10. Стрельніков В.Ю. Дослідження якості педагогічної практики магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Якість вищої освіти : вдосконалення змісту та організації практичної підготовки студентів* : матеріали ХІ Міжнар. наук.-метод. конф. (м. Полтава, 25–26 лютого 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 76–78.

11. Стрельніков В.Ю. Критерії якості освітнього середовища в педагогічній системі М.В. Остроградського. *М.В. Остроградський видатний математик, механік і педагог*. Матеріали міжнародної конференції, присвяченої 200–річчю з дня народження М.В. Остроградського 26–27 вересня 2001 року. Полтава : ПДПУ ім. В.Г. Короленка, 2001. С. 154–156.

12. Стрельніков В.Ю. Критерії якості підготовки бакалаврів економіки. *Економіка, бізнес-адміністрування, право*. 2018. Вип. № 4(4). С. 301–308.

13. Стрельніков В.Ю. Критерії якості підготовки фахівців у закладах освіти. *Використання технологій менеджменту якості в управлінні закладами освіти* : збірник матеріалів II регіональної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, Україна, 20 листопада 2018 року). / укладачі : Брик Р.С., Дідух Т.Г. Тернопіль, 2019. – С. 73–79.

14. Стрельніков В.Ю. Менеджмент якості підготовки магістрів спеціальності «Педагогіка вищої школи». *Менеджмент розвитку соціально-економічних систем у новій економіці* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Полтава, 14 15 травня 2015 р.). Полтава : ПУЕТ, 2015. С. 194–197.

15. Стрельніков В.Ю. Педагогічна діагностика якості підготовки майбутніх фахівців : *Морские технологии : проблемы и решения – 2014* : Материалы Всеукраинской научно-практической конференции преподавателей, аспирантов и сотрудников. Керчь : Керченский государственный морской технологический университет, 2014. С. 210–220.

16. Стрельніков В.Ю. Підготовка викладачів на курсах підвищення кваліфікації до впровадження системи електронного навчання. *Інформаційні технології 2017* : зб. тез IV Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих науковців, 18 трав. 2017 р., м. Київ / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка; відповід. за вип. : М.М. Астаф'єва, Д.М. Бодненко, В.П. Вембер, О.М. Глушак, О.С. Литвин, Н.П. Мазур. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2017. С. 254–256.

17. Стрельніков В.Ю. Показники якості дидактичної системи згідно з вимогами ISO 9001. Матеріали ХХХІІ міжнародної наук.-метод. конф. «Якість вищої освіти : інтерактивні методи спільної навчальної діяльності викладачів і студентів», 29–30 березня 2007 року. Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2007. С. 154–155.

18. Стрельніков В.Ю. Принципи побудови змістових модулів у системі інтенсивного навчання. *Вісник Черкаського університету*. 2016. № 5. С. 125–131.

19. Стрельніков В.Ю. Проектування вчителем інтерактивних технологій навчання на основі електронних освітніх ресурсів. *Фізико-математична освіта : науковий журнал*, 2017. Вип. 4(14). С. 349–352.

20. Стрельніков В.Ю. Проектування інтерактивних технологій навчання дорослих. *Підвищення якості освіти і розвиток професіоналізму в умовах сучасних соціально-економічних змін* : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. Україна – Болгарія, 19–28 вересня 2012 року. Черкаси : ПП Чабаненко, 2012. С. 211–217.

21. Стрельніков В.Ю. Система якості підготовки бакалаврів економіки за міжнародними стандартами ISO 9001:2008. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Філософія. Політологія»*. Вип. 94–96. К. : Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2010. С. 151–156.